OBSERVATIONS REGARDING THE PREPOSITIONAL REGIME OF THE POSTVERBAL ADJECTIVAL DERIVATES

Anamaria Preda, Assoc. Prof., PhD and Vlad Preda, Lecturer, PhD, University of Craiova

Abstract: Although unanimously acknowledged, the category of verbs with dependent prepositions does not benefit from the same acknowledgement in either Romanian or English dictionaries. The preposition that is included in the syntactic-semantic matrix of certain verbs is listed in the lexicographical entry of the English verbs (to object to, to wait for, to prevent from etc.), but not in that of the Romanian verbs (a adera la, a se baza pe, a culmina cu etc.).

The majority of the deverbal adjectives take the same preposition as the base verb in Romanian: ahtiat după, bazat pe, ajuns la / în / pe, angajat la / în, ocupat cu, rezultat din, combinat cu, asociat cu, certat cu, confruntat cu, comparat cu, echivalat cu and others. Similarly, in English, the adjectives which are derived from verbs with dependent prepositions take the same preposition as the base verb to a large extent: adapted to, dependent on/onto, reliant on, responsive to, sheltered from.

*There are other deverbal adjectives that are combined with a preposition which is different from that of the base verb: aducător de, alcătuit din, dătător de, cauzator de, centrat pe and others***.**

Keywords: derivative, adjective, verb, dependent prepositions

1.1. În multe dicționare (*DEX, DLRLC, DN, NODEX, DTL, MDN*), termenul*postverbal* denumeșteun substantiv derivat regresiv din verb sau un cuvânt format dintr-un verb (*alint < a alinta, câștig < a câștiga, cuget < a cugeta* ș.a.). Unele dicționare (*MDA, DN, DTL*)indică sinonimul *deverbal,* care denumește orice cuvânt provenit dintr-un verb.

În *Merriam-Webster, postverbal* are două intrări, prima – ca adjectiv„formed after or from a verb", a doua – ca substantiv„a noun formed from a verb".

În *GALR,* termenul *postverbal* e utilizat atât pentru desemnarea poziției spațiale, cât și pentru indicarea situării temporale a unui cuvânt în raport cu verbul de origine. Uneori, în absența atestării sau chiar în prezența acesteia, discutabile sub multe aspecte, raporturile temporale dintre bază și derivate sunt greu de precizat (*sigur – a asigura, dator – a datora / a datori, cutremur – a (se) cutremura, ferice – a ferici* etc.). În subcapitolul referitor la *Adjectivul-*

BDD-V5207 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:57:08 UTC)

centru, autorii *GALR* precizează că „prezența unui adjunct este obligatorie pentru un număr restrâns de adjective propriu-zise: *analog* […], *anterior, avid, conform, dator, egal, posterior* etc. sau **postverbale**(subl. ns.): *ahtiată după, înrudită cu, ajutată de, cauzatoare de* […]" (*op.cit.,* 169). Cât privește adjunctul prepozițional nominal al unui adjectiv, autoarele *GALR* precizează că acesta poate fi înlocuit de infinitiv cu prepoziție (*dornic de a învăța, incapabil de a gândi ceva*), supin (*neinteresat de urmărit viața politică, vrednic de admirat*), propoziții conjuncționale sau relative (*atent să nu greșească, atent la ce se întâmplă*). O altă precizare este aceea că„**prepoziția tipică adjectivului** (subl. ns.) se păstrează înaintea infinitivului și supinului, ca și înaintea propozițiilor relative: *bun la învățătură, bun la învățat, bun la ce îl pui să facă, demn de laudă, demn de a fi lăudat, demn de lăudat, demn de ce a moștenit* etc." (*op.cit.*, 172).

În *GBLR*, autorii includ în categoria **adjectivelor postverbale** „derivate sufixal (*bunuri aparținătoare comunei, suferință premergătoare morții*) sau participiale (*carte trimisă elevilor, masă oferită mamei, discurs adecvat situației*"(*op.cit.*, 224). În clasa adjectivelor care se construiesc cu complement prepozițional, alături de adjectivele non-verbale, sunt incluse și „**adjectivele postverbale**", respectiv adjective participiale și adjective derivate sufixal. Complementele prepoziționale subordonate acestei clase de adjective sunt realizate fie prin construcții verbale non-finite (*experimentat în a naviga pe furtună, Brașovul e indicat pentru a fi gazda campionatului..., condamnabil pentru a nu fi pus în aplicare sentința*; *individ lecuit de mințit, vas potrivit la frământat, spațiu pretabil la vopsit*), fie prin propoziții conjuncționale (*o lege menită să anuleze blocajele, e ahtiat să pună mâna pe avere, e dator să încerce, e încrezător că va reuși, e îngrijorat că pleci*).

1.2. Există sufixe care, atașate unei baze verbale, derivă adjective cu comportament morfosintactic și valori semantice specifice adjectivului. Aceste sufixe se distribuie în două categorii, în funcție de conservarea, respectiv de pierderea trăsăturilor sintactice de natură verbală a bazei: *ochiul uman este adaptabil la intensități variate ale luminii* (<*a se adapta la ceva*);*un nou virus comparabil cu Ebola* (<*a compara cu ceva / cu cineva*);*acest obiect este folositor oamenilor / la multe activități* (<*a folosi cuiva / la ceva*); *persoane militante pentru drepturile omului* (<*a milita pentru ceva*)vs *copil mâncăcios, zâmbăreț, uituc* etc.

La fel, în limba engleză, există sufixe care se atașează verbelor și formează adjective a căror funcționare conservă trăsături ale bazei verbale:*abundant (in), accountable (for), adaptable (to), agreeable (to), compliant (with), deductible (from), dependent (on), responsive (to).*

BDD-V5207 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:57:08 UTC)

1.3. Adjectivizarea participiului este inclusă de autorii *GALR* în categoria conversiunilor sistematice.Autorii *GBLR* notează că „Participiul prezintă trăsături flexionare și sintactice de tip adjectival, **alunecând total** (subl. ns.) spre paradigma adjectivală.” (*op. cit.*, 291). În raport cu celelalte derivate adjectivale postverbale, participiile adjectivale conservă cel mai bine funcționarea sintactică a verbului de origine, prin păstrarea complementelor (inclusiv a subiectului) din schema verbală (*bunuri trimise în străinătate*; *poezie scrisă în tinerețe*; *oamenii înarmați cu diferite obiecte*;*odată plecați părinții, copilul s-a trezit*; *nu trebuie certat copilul*; *merită felicitați premianții* ș.a.m.d.).

Și în limba engleză, atât adjectivele derivate din verbe, cât și participiile adjectivale funcționează sintactic în parametrii schemelor sintactice ale verbelor de origine (exemple: *accused of,bored with,dependent on, different from/to/than, opposed to, reliant on/upon, sheltered from).*

2.Deși unanim recunoscută, categoria verbelor cu regim prepozițional obligatoriu nu beneficiază de aceeași recunoaștere în dicționarele limbilor română și engleză. Prepoziția inclusă în matricea sintactico-semantică a unor verbe apare în articolul lexicografic al verbelor englezești (*to object to, to wait for, to prevent from* etc.), dar nu și în cel al verbelor românești (*a adera ~~la~~, a se baza ~~pe~~, a culmina ~~cu~~*etc.). Cât privește categoria adjectivelor cu regim prepozițional, gramaticile românești recunosc existența „unui număr relativ restrâns de adjective” (*GALR* I, 169) pentru care prezența adjunctului este obligatorie. Selectăm dintre exemplele oferite de *GALR* (*ibidem*)doar pe cele cu adjective „prepoziționale” și completăm, la unele, contextul: *analog cu modelul, conform cu originalul, ahtiată după lux, înrudită cu tine, ajutată de părinți, cauzatoare de moarte.*

Facem precizarea că, deși nu pierd capacitatea de a impune un grup prepozițional, există și „o utilizare absolută” a acestora, prin nelexicalizarea complementului prepozițional, utilizare similară cu cea a unor verbe tranzitive: *Poate fi declarată admisibilă și **conformă** o ofertă care depășește valoarea maximă estimată comunicată prin anunțul de participare?*www.juridice.ro; *Utilizarea **corespunzătoare** a sistemului Content ID va asigura funcționarea cât mai eficientă a ecosistemului YouTube.* support.google.com; *suma **echivalentă** este alta ...* www.cugetliber.ro.

O altă precizare este aceea că, în locul prepoziției impuse de un anume adjectiv, pot apărea alte prepoziții: *alergarea ahtiată pentru noi majorităţi „confortabile şi îndelungi” este o lipsă de*

BDD-V5207 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:57:08 UTC)

respect ...www.presalocala.com; *e aptă pentru turneul de la Moscova* www.spynews.ro; *handbalistă concentrată la joc* www.stiribuc.ro; *meditație concentrată asupra prezentului* books.google.ro; *echipa sa trebuie să rămână concentrată pentru a obţine succesul.* www.gorjeanul.ro

Cele mai multe adjective care provin din verbe cu acest regim păstrează prepoziția: *monument* ***databil din*** *aceeași perioadă* (*a data din / de la*), *un punct termic* ***transformat în*** *microcentrală de cartier* (*a transforma ceva în*), *software hotelier* ***bazat pe*** (*a se baza pe*) *tehnologia Cloud, un rezultat* ***echivalent cu*** (*a echivala cu*) *o înfrângere, un tânăr* ***dependent de*** *droguri* (*a depinde de*) ș.a. Există însă și adjective postverbale care nu se construiesc prepozițional sau care impun o prepoziție diferită de a verbului-bază: *mirosuri* ***ademenitoare***(*a ademeni pe cineva cu ceva, la ceva, în ceva*), *obiecte* ***aducătoare de*** *noroc* (*a aduce ceva la / în / pe / de la / lângă cineva / ceva*), *materiale* ***ajutătoare***(*a ajuta la / pentru / cu ceva*) ș.a.Clasa adjectivelor de proveniență verbală e formatădinadjective derivate cu sufixe: *locuibil, sondabil, suspectabil, databil, folositor, dăunător, asemănător, convingător, corespunzător, prielnic, îndoielnic, certăreț, uituc*etc. și adjective formate prin conversiune, în special din participii: *echipat, format, îndreptățit, scăzut, smuls, omis, promis, recunoscut, rupt* ș.a.

În *GALR* I se precizează că „Adjectivul de proveniență verbală este mai frecvent centru de grup și impune mai des determinativi obligatorii, în raport cu adjectivul propriu-zis ai cărui determinativi sunt limitați: *o instalație provocatoare de accidente, un referendum premergător votării legii, cauză inseparabilă de efectul ei, materiale expediate prin poștă* etc. (*inteligent, deștept, delicat* etc. se folosesc mai rar drept centre de grup: *câine inteligent ca un om/deștept de mama focului / delicat ca o fecioară* etc).” (*op.cit.*, 174)

Și în limba engleză, adjectivele derivate postverbal moștenesc regimul prepozițional al verbului de origine, prin urmare se construiesc cu același tip de complemente ca acesta: *a decision* ***based on*** *a seven-part predictive index (www.ncbi.nlm.nih.gov), Meet the man* ***addicted to*** *solar eclipses (www.bbc.co.uk),The new qualifications are* ***applicable to*** *all European countries (dictionary.cambrdige.org), A person* ***objecting to*** *a care percentage decision must explain 'fully and in detail' the grounds relied on (guides.dss.gov.au), We need to make the transition towards an energy economy which is not* ***reliant upon*** *fossil fuels(dictionary.cambrdige.org), a flexible service that is* ***responsive to*** *changing social patterns (www.oxforddictionaries.com).*

BDD-V5207 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:57:08 UTC)

De regulă, participiile adjectivale ale verbelor cu regim prepoziţional obligatoriuse construiesc cu formantul prepoziţional al verbului-bază. Uneori, ca şi la verbul de origine, prepoziţia e nonomisibilă: *ahtiat după, bazat pe, ajuns la / în / pe, confruntat cu, comparat cu, echivalat cu, deghizat în, dependent de, axat pe, cifrat la, confundat cu, confruntat cu* etc.

Ca şi verbele care se construiesc cu prepoziţii diferite, adjectivele lor participiale admit aceleaşi prepoziţii: *atenţionat asupra / în legătură cu / despre / cu privire la, exclus din / de la, folosit la / pentru, menit la / pentru*etc.

Există însă şi o „utilizare absolută" a acestora, situaţie în care prezenţa adjuncţilor e facultativă: *debarasat, debranşat, decalat, deconectat, deosebit, descălţat, dezbrăcat, dezinformat, diferit, divizat, documentat, expus, impozitat* ş.a.

3. Concluzii:

- adjectivele derivate din verbe cu regim prepoziţional au frecvent calitatea de centru de grup şi aceleaşi tipuri de compliniri ca ale verbului de origine (complement prepoziţional şi complement indirect): *asemănător cuiva / cu cineva, afiliat cuiva / la ceva, aliat cuiva / cu cineva, corespunzător cuiva / la ceva / cu ceva*etc. Şi în engleză, aceste adjective au o funcţionare sintactică identică cu a verbului de origine: *applicable to everyone / the matter at hand, agreeable to both contestants / the proposal, dependent on his parents / sleeping pills.*
- ca şi verbele cu regim prepoziţional, adjectivele derivate din acestea impun prezenţa obligatorie a prepoziţiei (*cauzator de, dătător de, deprins cu, bazat pe, privat de* etc.), o acceptă facultativ (*convenabil, depăşit, pătat, potrivit, redus, rezultat* etc.) sau nu o acceptă (*culminant, certăreţ, datornic*etc.). În engleză, aceste adjective impun prezenţa obligatorie a prepoziţiei (*based on, compliant with, depending on, reliant on/upon*),o acceptă facultativ (*abundant (in), agreeable (to), accused (of), dependent (on), responsive (to)*etc.) sau nu o acceptă când sunt antepuse substantivului pe care îl determină (*abounding creative talent, an agreeable solution, of comparable ages, dependent children, enthusiastic and responsive students*);
- prepoziţia tipică verbului cu regim prepoziţional se transmite în construcţia adjectivelor derivate din aceste verbe: *dependent de, bazat pe, pretabil la, limitat la, referitor la, rezultat din, împăcat cu, constrâns la* etc. La fel stau lucrurile şi în engleză: *abounding in/with,agreeable to, accused of, applied to, deductible from, depending on, reliant on/upon, sheltered from;*

BDD-V5207 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:57:08 UTC)

- fenomenul de variație sintactică liberă se manifestă în scheme sintactice oscilante: *caut o mașină de semănat**adaptabilă la** freza pentru vie.* books.google.ro; *reprezintă o formă **adaptabilă oricărei situații**.* books.google.ro;*Sancţiunea de drept penal trebuie deci să fie divizibilă, adică să fie **adaptabilă** cantitativ, şi elastică, adică **adaptabilă** calitativ.* books.google.ro. În engleză, aceeași situație este valabilă: *a game **adapted for** a younger audience, a novel **adapted for** the big screen, a specially **adapted** car.*
- adjectivele postverbale moștenesc trăsătura reciprocității de la verbele de origine: *logodit cu, căsătorit cu, aliat cu, asociat cu, învecinat cu, înrudit cu, certat cu, împăcat cu, cununat cu*etc.

BIBLIOGRAFIE

DEX = Dicționar explicativ al limbii române, ediția a III-a, București, Editura Univers Enciclopedic Gold, 2016.
DLRLC=Dicționarul limbii române literare contemporane, București, Editura Academiei, 1955-1957.
DN= Dicționar de neologisme, București, Editura Academiei, 1986.
DTL = Dicționar de termeni lingvistici, București, Editura Teora, 1998.
GALR = Gramatica limbii române, vol. I *Cuvântul,* vol. II*, Enunțul*, Bucureşti, Editura Academiei, 2008.
GBLR = Gramatica de bază a limbii române, Bucureşti, Editura Univers Enciclopedic Gold, 2010.
Geană, Ionuţ, 2013, *Construcţii verbale prepoziţionale în limba română,* Bucureşti, Editura Universităţii din Bucureşti.
MDN = Marele dicționar de neologisme, București, Editura Saeculum, 2000.
NODEX = Noul dicționar explicativ al limbii române, București, Editura Litera International, 2002.
Pană Dindelegan, Gabriela, 2003, *Elemente de gramatică. Dificultăţi, controverse, noi interpretări,* Bucureşti, Editura Humanitas Educaţional.
Preda, Anamaria, *Regimul prepoziţional al verbelor,* în Iulian Boldea (coord.), „Studies on literature, discourse and multicultural dialogue", Tg. Mureş, Editura Arhipelag XXI, 2013, p.329-336.
Preda, Vlad, *Dicționar roman-englez de construcții verbale prepoziționale,* Craiova, Editura Scrisul Românesc, 2015.

BDD-V5207 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:57:08 UTC)